

JAK PRZEBIEGA ROZWÓJ MOWY?

Dziecko 3-letnie: rozumie to, co do niego mówimy, komunikuje się z otoczeniem za pomocą zdania kilkuwyrazowego, mówi chętnie i dużo, 'myśli głośno', używa jeszcze niepoprawnych form gramatycznych. Dźwięki, które powinny być realizowane prawidłowo to: **a, e, o, y, i, a, e, p, pi, m, mi, f, fi, w, wi, t, d, n, n̄, l, li, ś, ź, ć, dź,, k, g, ki, gi, ch, j, l.**

Spółgłoski w grupach spółgłoskowych mogą być opuszczane bądź zastępowane innymi dźwiękami, głoski [s,z,c,dz] zaczynają powoli być wymawiane prawidłowo, szereg [sz,ż,cz,dź] jest zastępowany przez [s,z,c,dz], bądź [ś,ź,ć,dź], a głoska [r] artykułowana jest już jako [l] (wcześniej zastępowana była głoską [j]), słuch fonematyczny jest już w pełni rozwinięty.

Dziecko 4-letnie: jego wypowiedzi wybiegają już poza aktualnie przeżywane sytuacje (mówi o przyszłości i przeszłości), dziecko zadaje mnóstwo różnych pytań, na które należy odpowiadać w sposób wyczerpujący, gdyż dzięki temu nie tylko rozwija ona swoje zdolności poznawcze, ale również intelekt. Wiek ten charakteryzuje się dużą ilością operacji słowotwórczych, których jednak nie należy utrwalać i zawsze należy podawać dziecku prawidłowy wzór.

Głoski **[s,z,c,dz]** powinny być już twardo wymawiane, przy zamkniętych zębach, głoska **[l]** przechodzi w dźwięk drżący [r], pojawia się szereg [sz,rz,cz,dź], ale zastępowanie go jeszcze głoskami [s,z,c,dz], jak również głoski [r] głoską [l] jest jeszcze prawidłowością.

O CZYM PAMIETAĆ, CZYLI OD CZEGO ZALEŻY PRAWIDŁOWY ROZWÓJ MOWY:

- prawidłowego słuchu - przy wątpliwościach należy wykonać badanie audiologiczne. Nie należy zaniedbywać chorób uszu, niedoleczone, przewlekłe infekcje mogą doprowadzić do ubytków słuchu. Dziecko mówi tak, jak słyszy - słyszy niedokładnie, mówi niewyraźnie

- prawidłowej budowy narządów aparatu artykulacyjnego - wady budowy mogą prowadzić do wad wymowy. Warto zwrócić uwagę na prawidłowy zgryz, budowę języka, wędzidełka podjęzykowego, rozszczep podniebienia, trzeci migdał.

- sprawności narządów artykulacyjnych - do jej obniżenia prowadzą: długotrwałe karmienie butelką ze smoczką, podawanie smoczka jako gryzaka po 1 r.ż., karmienie papkami, przewlekły katar

- wzorców prezentowanych dziecku - rozmawiamy z dzieckiem, omawiamy to co nas otacza, komentujemy wykonywane czynności. W czasie rozmów z dzieckiem nie zdrabniamy, nie spieszczamy, nie używamy zwrotów typu „brum, brum” zamiast „auto”. Podajemy wzorce prawidłowe gramatycznie i artykulacyjnie - dziecko uczy się mówić, tak jak słyszy.

- ogólnego poziomu intelektualnego - w przypadku wątpliwości dotyczących poznawczego rozwoju dziecka warto udać się na konsultację do psychologa.

PROFILAKTYKA LOGOPEDYCZNA, CZYLI CO KAŻDY RODZIC ZROBIĆ MOŻE SAM:

- ćwiczenia **oddechowe** - zwracamy uwagę na prawidłowy tor oddechowy, wydłużamy i wzmacniamy fazę wydechową - dmuchamy mocno, lekko, długo, krótko na wiatraki, piórka, papierki, chusteczki, bańki mydlane...

- ćwiczenia **usprawniające narządy aparatu artykulacyjnego** - zabawy logopedyczne (przykłady na kolejnej stronie)

- ćwiczenia **słuchowe** - nazywamy dźwięk, który słyszymy, odgadujemy skąd dochodzi dźwięk, dopasowujemy odgłos do obrazka - słuchamy jak dzwoni dzwon, kapie woda, szumią drzewa, jedzie samochód, miauczy kot...

- ćwiczenia **językowe** - nazywamy, omawiamy, opowiadamy o wszystkim co nas otacza. Nazywamy części ciała, rośliny, zwierzęta, części garderoby, osoby z otoczenia...

- ćwiczenia **małej i dużej motoryki** - skaczymy, chodzimy, biegamy, wymyślamy ćwiczenia angażujące całe ciało. Organizujemy dziecku zabawy usprawniające pracę dłoni. Ugniatamy plastelinę, modelinę, zagniatamy razem ciasto, sznurujemy buty, zapinamy guziki, przenosimy fasolę, drobne kamyczki, malujemy dłońmi...

- ćwiczenia **głosowe** - bawimy się kto zaśpiewa głoskę „a” ciszej, kto głośniej, kto dłużej, kto krócej, kto niżej, kto wyżej....

ZABAWY LOGOPEDYCZNE

- nadymanie policzków, usta ściągnięte - **zabawa w balonik**
- usta ułożone w „ciup” - cmokamy - **zabawa w posyłanie buziaków**
- powolne otwieranie i zamykanie warg tworzących kształt koła - **zabawa w rybkę**
- parskanie wargami - **zabawa w zmęczonego konika**
- ściągnij usta i przesuwał je w lewą, a potem w prawą stronę - **zabawa w króliczka**
- wysuwanie języka na brodę - **zabawa w zmęczonego pieska**
- unoszenie języka w kierunku nosa - **zawody kto sięgnie wyżej**
- układanie języka płasko na dnie jamy ustnej, język leży za zębami - **zabawa w śpiący język**
- dotykanie czubkiem języka do górnej wargi, górnych zębów i następnie dziąseł - **zabawa w wędrujący język**
- wysuwanie języka zaostrego - **zabawa w igłę**
- wkładanie zaostrego języka pod górną wargę, która jest naprężona i wypychanie wargi czubkiem języka - **zabawa w strzelanie z kuszy**
- oblizywanie warg czubkiem języka - **zabawa w najedzone misie**
- przyciskaj język do wewnętrznej powierzchni zębów górnych i cofaj go, solnie trąc nim dziąsła i podniebienie, aż do wytworzenia kłaskania - **zabawa w galopujące koniki**
- mlaskaj środkiem języka - **zabawa w prosiaczki w trakcie jedzenia**

KIEDY DO LOGOPEDY, CZYLI CO POWINNO BUDZIĆ NASZ NIEPOKÓJ:

- brak mowy naszego dziecka
- mowa nieadekwatna do wieku, dziecko zdecydowanie gorzej radzi sobie w rozmowie niż jego rówieśnicy
- brak dźwięków mowy, które zostały opisane jako norma
- problemy z rozumieniem mowy, dziecko nie zawsze wykonuje nasze polecenia
- utrudniony kontakt z dzieckiem, często nie rozumie ono kierowanych do niego poleceń
- niechęć do mówienia, wycofywanie się z kontaktu słownego
- wkładanie języka między zęby, inne deformacje dźwięków mowy
- nadmierne ślinienie się, problem z piciem

ROZWÓJ MOWY, CZYLI CO KAŻDY RODZIC WIEDZIEĆ POWINIEN

Opracowała:

Aneta Szymanik-Kaplan - neurologopeda